

LBRIS

We know
books

SHIRLEY JACKSON

Am trăit întotdeauna la castel

Traducere din limba engleză
OANA-CELIA GHEORGHIU

LITERA
București

Mă numesc Mary Katherine Blackwood. Am optsprezece ani și locuiesc cu sora mea, Constance. M-am gândit adesea că, dacă aveam măcar puțin noroc, aș fi putut să mă nasc vârcolac, pentru că degetele mijlocii de la mâini au aceeași lungime, dar a trebuit să mă mulțumesc cu ce am. Nu-mi place să mă spăl, nu-mi plac câinii, nici zgomotul. Îmi plac sora mea, Constance, Richard Plantagenet și *Amanita phalloides*, buretele viperei. Ceilalți membri ai familiei mele sunt morți.

Ultima oară când am aruncat o privire spre cărțile împrumutate de la bibliotecă de pe raftul din bucătărie, depășisem termenul cu mai bine de cinci luni, și m-am întrebat dacă aș fi ales altele știind că aveau să fie ultimele cărți, cele care aveau să rămână pe vecie pe raftul nostru din bucătărie. Nu mutăm prea des lucrurile; familia Blackwood nu a fost niciodată una neliniștită și agitată. Ne descurcam cu lucrurile mărunte și trecătoare, de suprafață, cu cărțile, cu florile și cu lingurile, dar în profunzime am avut dintotdeauna o bază solidă

de proprietăți stabile. Puneam mereu lucrurile înapoi, la locul lor. Ștergeam praful și măturam pe sub mese, și scaune, și paturi, și tablouri, și covoare, și lămpi, dar le lăsam acolo unde erau; setul de toaletă din бага de pe măsuta mamei nu era niciodată mutat cu mai mult de un centimetru. Familia Blackwood a locuit mereu în casa noastră și și-a ținut lucrurile în ordine; imediat ce se muta o nouă soție Blackwood, se găsea un loc pentru lucrurile ei și astfel casa noastră s-a clădit pe straturi de proprietăți Blackwood, care i-au conferit greutate și au întărit-o în fața lumii.

Era într-o vineri de sfârșit de aprilie când am adus acasă cărțile de la bibliotecă. Vinerea și marțea erau zile îngrozitoare, pentru că trebuia să mă duc în sat. Cineva trebuia să meargă la bibliotecă și la cumpărături; Constance nu ieșea niciodată din grădina ei, iar unchiul Julian nu putea. Așadar, nu mândria mă ducea în sat de două ori pe săptămână, nici măcar încăpățânarea, ci doar simpla nevoie de cărți și mâncare. S-ar putea ca mândria să mă fi făcut să intru la Stella pentru o ceașcă de cafea înainte de a mă îndrepta spre casă; mi-am spus că era vorba de mândrie și că n-aș fi evitat să merg la Stella, indiferent cât de mult îmi doream să ajung acasă, dar știam și că Stella avea să mă vadă trecând și, dacă nu intram,

probabil avea să creadă că mă tem, iar acest gând era insuportabil.

– Bună dimineața, Mary Katherine, îmi spunea Stella de fiecare dată, întinzându-se să șteargă teigheaua cu o cârpă umedă, ce mai faci tu astăzi?

– Foarte bine, mulțumesc.

– Și Constance Blackwood e bine?

– Foarte bine, mulțumesc.

– Și *el* ce face?

– Cât de bine te-ai putea aștepta. O cafea neagră, te rog.

Dacă intra cineva și se așeza la teighea, îmi lăsam cafeaua fără a părea că mă grăbesc și plecam, făcându-i un semn de salut din cap Stellei.

– Ai grijă de tine, îmi spunea ea în mod automat în timp ce ieșeam.

Am ales cu grijă cărțile de la bibliotecă. Aveam cărți și acasă, desigur; biroul tatălui meu avea doi pereți plini cu cărți, dar mie îmi plăceau basmele și cărțile de istorie, iar lui Constance îi plăceau cărțile despre mâncare. Chiar dacă unchiul Julian nu pune niciodată mâna pe o carte, îi plăcea să o vadă pe Constance citind seara, în timp ce el se ocupa de hârtiile lui, și uneori se întorcea să se uite la ea și să dea din cap aprobator.

– Ce citești, draga mea? O doamnă cu o carte e o imagine plăcută.

- Citesc ceva care se numește *Arta gătitului*, unchiule Julian.

- Admirabil.

Nu rămâneam niciodată tăcuți pentru mult timp, firește, cu unchiul Julian în încăpere, dar nu-mi amintesc ca eu și Constance să fi deschis vreodată cărțile de la bibliotecă aflate încă pe raftul din bucătărie. Era o dimineață frumoasă de aprilie când am ieșit din bibliotecă; soarele strălucea și se zăreau peste tot falsele promisiuni glorioase ale primăverii, ciudat de evidente în mizeria satului. Îmi amintesc că am stat preț de un minut pe scările bibliotecii, cu cărțile în mână, și m-am uitat la verdele subtil al crengilor, pe fundalul cerului, și mi-am dorit, cum îmi doream mereu, să pot merge spre casă prin cer și nu prin sat. De pe treptele bibliotecii puteam traversa strada direct, ca să merg pe partea cealaltă până la băcănie, dar asta însemna să trec pe lângă magazinul universal și pe lângă bărbații din fața acestuia. În acest sat, bărbații rămăneau tineri și se ocupau cu bârfa, iar femeile îmbătrâneau cu o epuizare rea și cenușie și stăteau tăcute în picioare, așteptând ca bărbații să se ridice și să vină acasă. Puteam să plec de la bibliotecă și să merg pe aceeași parte a străzii până în dreptul băcăniei și abia apoi să traversez; preferam așa, cu toate că trebuia să trec pe lângă poștă și pe lângă casa familiei Rochester,

cu grămezile de tinichea ruginită, și automobilele stricate, și canistrele de benzină goale, și saltelele vechi, și garniturile, și căzile pe care familia Harler le căra acasă și - cred cu sinceritate - le iubea.

Casa Rochester era cea mai încântătoare din localitate și avusese pe vremuri o bibliotecă ai cărei pereți erau îmbrăcați în lambriuri de nuc și o sală de bal la etaj, și o mulțime de trandafiri de-a lungul verandei. Mama noastră se născuse acolo și casa ar fi trebuit să-i revină, de drept, lui Constance. Am hotărât, ca de obicei, că ar fi mai sigur să trec pe lângă poștă și pe lângă casa Rochester, cu toate că îmi dispăcea să văd casa în care se născuse mama. Partea aceasta a străzii era în general goală dimineața, pentru că era umbră, și, după ce mergeam la băcănie, trebuia, în orice caz, să trec pe lângă magazinul universal ca să ajung acasă, iar să trec și la venire, și la plecare era mai mult decât puteam îndura.

În afara satului, pe Hill Road, și River Road, și Old Mountain, oameni ca aceia din familiile Clarke și Carrington își construiseră case noi, încântătoare. Trebuia să treacă prin sat ca să ajungă pe Hill Road și River Road, pentru că strada principală a satului era și principala autostradă care traversa statul, dar copiii familiei Clarke și băieții familiei Carrington mergeau la școli particulare, iar mâncarea din bucătăriile de pe Hill

Road provenea din orașele și din marele oraș; corespondența era dusă cu mașina de la oficiul poștal din sat, pe River Road, până sus, la Old Mountain, dar oamenii de la Mountain își expediau scrisorile din orașe și cei de pe River Road mergeau la frizer în orașul cel mare.

Mereu mă lăsa tablou faptul că oamenii din sat, care trăiau în căsuțele lor mizere de pe autostradă sau mai departe, pe Creek Road, zâmbeau și salutau din cap când treceau cu mașina cei din familiile Clarke și Carrington; dacă Helen Clarke intra în băcănia lui Elbert să ia o cutie de sos de roșii sau o jumătate de kilogram de cafea de care uitase bucătăreasa ei, toată lumea îi dădea bună dimineața și îi spunea ce vreme frumoasă era în ziua aceea. Casa familiei Clarke este mai nouă, dar nu și mai elegantă decât casa Blackwood. Tatăl meu a adus în casă primul pian văzut vreodată în sat. Familia Carrington deține fabrica de hârtie, dar familia Blackwood deține tot terenul dintre autostradă și râu. Familia Shepherd din Old Mountain a donat satului clădirea primăriei, care este albă și cu turlă și e așezată pe un gazon verde, cu un tun în față. S-a discutat la un moment dat de împărțirea pe zone a orașului și de demolarea cocioabelor de pe Creek Road și reconstruirea întregului sat ca să semene cu primăria, dar nimeni nu a ridicat vreodată măcar un deget;

poate că s-au gândit că familia Blackwood s-ar putea să se apuce să vină la ședințele consiliului local. Localnicii își ridică permisele de vânatoare și pescuit de la primărie și, o dată pe an, cei din familiile Clarke și Carrington și Shepherd asistă la ședința consiliului și votează cu solemnitate să scoată gunoaiile din curtea lui Harler de pe strada principală și să înlătore băncile din fața magazinului universal și, în fiecare an, țăranii votează cu voioșie împotriva lor. Dincolo de primărie, cum mergi spre stânga, este Blackwood Road, care e drumul spre casă. Blackwood Road ocolește într-un cerc larg proprietatea Blackwood și are, pe fiecare centimetru de drum, un gard de sârmă ridicat de tatăl nostru. Nu departe de primărie este și stânca mare și neagră care marchează intrarea pe aleea unde descui poarta și o încui după mine și merg prin pădure și ajung acasă.

Oamenii din sat ne-au urât dintotdeauna.

Am jucat un joc cât am făcut cumpărăturile. M-am gândit la jocul pentru copii în care tabla e marcată cu mici pătrățele pe care fiecare jucător avansează în funcție de zaruri; existau mereu pericole, cum ar fi „stai o tură” sau „mergi înapoi patru pătrățele” și „întoarce-te la Start” și mici ajutoare, cum ar fi „avansează trei poziții” și „mai dă o dată cu zarul”. Biblioteca era punctul

de plecare, iar stânca neagră era punctul terminus. Trebuia să avansez de-a lungul străzii principale, să traversez și apoi să avansez pe partea cealaltă până când ajungeam la stânca neagră, unde aş fi câştigat jocul. Am început bine, cu o tură în siguranță de-a lungul părții goale a străzii și poate că această tură avea să se dovedească a fi una dintre zilele foarte bune; așa se întâmpla uneori, dar nu prea des, în diminețile de primăvară. Dacă avea să fie o zi foarte bună, aveam să depun mai târziu o ofrandă în bijuterii, din recunoștință.

Am mers repede când am pornit, inspirând adânc ca să pot continua și să nu mă uit în jur; aveam de cărat cărțile de la bibliotecă și sacoșa pentru cumpărături și îmi urmăream picioarele mișcându-se unul după altul; două picioare în pantofii vechi, maro, ai mamei. Am simțit pe cineva privindu-mă din oficiul poștal. Noi nu acceptam corespondență și nu aveam telefon; amândouă deveniseră insuportabile cu șase ani în urmă, dar puteam suporta o privire rapidă din oficiu; era bătrâna domnișoară Dutton, care nu se holba niciodată fățiș ca restul oamenilor, ci doar privea afară printre jaluzele sau de după drapezii. Nu m-am uitat nici o clipă la casa Rochester. Nu suportam să mă gândesc că mama noastră s-a născut acolo. Mă întrebam adesea dacă oamenii aceia, Harler, știau că locuiesc într-o casă care ar

fi trebuit să-i aparțină lui Constance; era mereu atâta zgomot de tinichele în curtea lor că nu aveau cum să mă audă trecând. Poate că familia Harler credea că zgomotul nesfârșit alunga demonii sau poate că aveau ureche muzicală și îl considerau agreabil; poate că cei din familia Harler locuiau și în interior la fel ca afară, așezați în căzi și luând cina de pe farfurii ciobite puse pe scheletul unui Ford vechi, zăngănind cutiile în timp ce mâncau și vorbind prin zbierete. Trotuarul din fața casei în care locuia familia Harler era întotdeauna împrăștiat de mizerie.

Urma traversarea (stai o tură) pentru a ajunge la băcănia aflată exact peste drum. Ezitam întotdeauna, vulnerabilă și expusă, la marginea drumului, în timp ce traficul continua. Cea mai mare parte a traficului era doar în tranzit, mașinile și camioanele treceau prin sat doar pentru că era traversat de autostradă, așa că șoferii abia dacă îmi aruncau o privire; îmi puteam da seama care mașină este din partea locului după căutătura urâtă a șoferului și mă întrebam de fiecare dată ce s-ar întâmpla dacă aş pași de pe trotuar pe carosabil; ar urma, oare, un viraj rapid, aproape neintenționat, spre mine? Doar ca să mă sperie, poate, doar ca să mă facă să sar? Și apoi râsetele, venind din toate părțile, de după jaluzelele din oficiul poștal, de la bărbații din fața magazinului

universal, de la femeile care se uită din ușa băcăniei, toți privind și jubilând că o văd pe Mary Katherine Blackwood fugind în fața mașinii. Uneori pierdeam două sau chiar trei ture pentru că așteptam cu atâta grijă să nu vină mașini din nici o direcție înainte de a traversa.

În mijlocul străzii, am ieșit din umbră și am ajuns sub soarele strălucitor, înșelător, de aprilie; până în iulie, suprafața drumului avea să se înmoaie de la căldură și picioarele aveau să mi se lipească de asfalt, făcând traversarea mai riscantă (Mary Katherine Blackwood, cu piciorul prins în gudron, trăgându-se înapoi în timp ce o mașină se îndrepta spre ea; du-te înapoi, înapoi de tot, și ia-o de la capăt), iar clădirile aveau să fie mai urâte. Tot satul era la fel, din aceeași perioadă și în același stil; era ca și cum oamenii aveau nevoie de urâtenia satului și se hrăneau cu ea. Casele și magazinele păreau să fi fost ridicate cu o grabă plină de dispreț ca să ofere adăpost mohorelii și neplăcutului, iar casa Rochester și casa Blackwood și chiar și primăria fuseseră aduse aici, poate din greșeală, dintr-un ținut minunat îndepărtat, unde oamenii trăiau cu eleganță. Poate că locuințele cele frumoase fuseseră capturate – drept pedeapsă pentru familiile Rochester și Blackwood și pentru inimile lor în secret afurisite? – și erau ținute prizoniere în sat; poate că degradarea lor lentă era

un semn al urâteniei sătenilor. Șirul de magazine de-a lungul străzii principale era de un cenușiu constant. Oamenii care dețineau magazinele locuiau deasupra lor, într-un șir de apartamente la etaj, iar draperiile din șirul ordonat de ferestre de la etaj erau decolorate și lipsite de viață; orice ar fi avut de gând să fie colorat își pierdea iute curajul în sat. Năpasta abătută asupra satului nu a venit niciodată de la familia Blackwood; sătenii aparțineau acestui loc și satul era singurul loc care li se potrivea. Mă gândeam de fiecare dată la putreziciune când ajungeam lângă șirul de magazine; mă gândeam la putregaiul negru și dureros care mânca din interior și care durea îngrozitor. I-l doream satului.

Aveam o listă de cumpărături pentru băcănie; Constance îmi făcea una în fiecare marți și vineri înainte să plec de acasă. Oamenilor din sat nu le plăcea faptul că aveam întotdeauna suficienți bani să plătim orice ne-am fi dorit; ne retrăseserăm banii de la bancă, desigur, și știu că vorbeau de banii ascunși în casa noastră, ca și cum ar fi fost vorba de grămezi imense de monede din aur, iar Constance, unchiul Julian și cu mine am fi stat serile, lăsând la o parte cărțile de la bibliotecă, și ne-am fi jucat cu ei, trecându-ne mâinile prin ei și numărându-i, și adunându-i în fișicuri și apoi dărâmându-le, rânjind și batjocorindu-i din spatele

ușilor încuiate. Îmi imaginez că erau destule suflete putrede în sat care să râvnească la grămezile noastre de monede din aur, dar erau lași și se temeau de familia Blackwood. Când am scos lista de cumpărături din sacoșă, am scos și portofelul, ca Elbert de la băcănie să știe că am bani destui și să nu poată să refuze să-mi vândă.

Nu conta niciodată cine mai era în băcănie, eram întotdeauna servită imediat. Domnul Elbert sau soția lui lacomă și palidă veneau imediat de oriunde s-ar fi aflat în magazin să-mi ofere ceea ce doream. Uneori, dacă băiatul lor cel mare îi ajuta, în timpul vacanțelor, se grăbeau să se asigure că nu mă servea el și, odată, când o fetiță – un copil străin de sat, desigur – s-a apropiat de mine în băcănie, doamna Elbert a smucit-o atât de violent și apoi a urmat un minut lung de tăcere, în care toată lumea aștepta, înainte ca doamna Elbert să tragă aer în piept și să întrebe: „Mai dorești ceva?” Stăteam mereu dreaptă și țeapănă când se apropiau copiii, pentru că mi-era frică de ei. Mă temeam că m-ar putea atinge și că mamele s-ar repezi la mine ca un cârd de ulii cu ghearele ascuțite; aceasta era imaginea pe care o aveam mereu în minte: păsări coborând, atacând, spin-tecând cu gheare ca lama. Astăzi aveam o mulțime de lucruri de cumpărat pentru Constance și a fost o ușurare să văd că nu erau copii în magazin și

nici prea multe femei; mai dă o dată cu zarul, m-am gândit, și i-am dat bună dimineața domnului Elbert.

El a dat din cap spre mine; n-ar fi putut să scape fără să mă salute deloc și totuși, femeile din magazin se uitau la noi. Le-am întors spatele, dar le simțeam stând acolo, cu o conservă sau o pungă pe jumătate plină cu fursecuri, sau o salată, nedorind să se miște până când nu aveam să ies pe ușă și nu avea să înceapă iar valul de discuții care să le întoarcă la viețile lor. Uneori era acolo doamna Donell; o văzusem intrând și mă întrebam, ca și în alte dăți, dacă venea intenționat când știa că vin eu, pentru că încerca de fiecare dată să spună ceva; era una dintre puținii care îmi vorbeau.

– Un pui de făcut în cuptor, i-am spus domnului Elbert și, în partea cealaltă a magazinului, soția lui cea lacomă a deschis lada frigorifică și a scos un pui pe care a început să-l ambaleze. O pulpă mică de miel, am continuat, unchiului Julian îi place mereu să mănânce friptură de miel în primele zile ale primăverii. N-ar fi trebuit să spun acest lucru, știam asta, și un mic icnit trecu prin tot magazinul ca un țipăt. Aș putea să le fac să alerge ca iepurii, m-am gândit, dacă le-aș spune ceea ce doresc cu adevărat, dar n-ar face decât să se adune din nou afară și să mă urmărească de acolo. Ceapă, i-am spus politicos domnului Elbert,